

EN PLADS I MIT HJERTE

AF PER CALUM

Med blot fem film bag sig er Robert Benton ved at indtage sin plads som firsernes svar på Frank Capras tredivepopulisme. Det er selvfølgelig med film som »Kramer mod Kramer« og nu »En plads i mit hjerte«, at sammenligningen rimer, thi hverken debutfilmen »Bad Company« (Westens vilde drenge, 1972), Robert Altman-produktionen »The Late Show« (Godt skudt, du gamle, 1976) eller »Still of the Night« (1982) røber meget andet end anonym kvalitet. Med først »Kramer mod Kramer« og nu »En plads i mit hjerte« fremstår Robert Benton som amerikansk films store følelesskildrer.

Han gør det med sin portrættering af den stærke enke Edna, som Sally Field spiller så smukt og bevægende. Kun i filmens begyndelse ligner hendes præstation en repetition af den engagerede fagforeningskvinde Norma Rae. Og kun undtagelsesvis tangerer følelserne i filmen den sentimentalitet, der kan være så uudholdelig klæg. Faktisk er det netop en af filmens usædvanlige sider, at Robert Benton kan strikke en historie sammen, der til en vis grad kan virke som et helt katalog over, hvad den type film medtager – jeg greb i hvert fald flere gange mig selv i at tænke: »Åh, nej, skal vi også have den kliche med?« – hvorefter Benton med stilfærdig stædighed varierer klichepræget, så det ofte kommer til at fremstå som noget ægte. Hvad det selvfølgelig også burde, al den stund, det er egne familie-oplevelser, som Benton fortæller om.

Filmen begynder med bøn, og den ender i kirken, hvor levende og døde mødes i en sært fascinernde gudstjeneste. Ind imellem sker der følgende:

I en lille by i Texas (Waxahachie hedder byen, og det er netop der, Robert Benton er født) bliver den stedlige sheriff kaldt ud for at arrestere en stor negerdreng, der i fuldskab (men uden ondskab) fyrer en seksløber af ud i det blå. Da han tror, der ikke er flere skud i revolveren, peger han den legende mod sheriffen og trykker igen på aftrækkeren, og katastrofen indtræffer. Der var endnu en kugle i revolveren, og sheriffen dør. Drengen lynchtes. Om aftenen samles familie og venner hos den unge enke og hendes to børn, og dagen efter melder hverdagen sig med sine pågående krav, thi Edna er blevet enke i de grumme tredive, da den store depression hærgede.

Underdirektøren i den lokale bank melder sig hurtigt for at gøre det klart for Edna, at hendes eneste mulighed for at klare sig er at sælge gården, få de to børn i pleje og selv finde et eller andet arbejde. Så vågner Edna op. Hun beslutter med foragt for realiteterne, at det aldrig skal blive nødvendigt for hende at sende børnene bort. Bistået af en sort omstrejfer, Moze, planter Edna bomuld, og med hjælp fra både den sorte Moze (der ved, hvad der er værd at vide om bomuldsdyrkning) og bankmandens blinde svorger, Mr. Hill, som bor til leje hos hende (det er prisen Edna må betale for at få modstræbende hjælp fra bankmanden) samt børnene og fremmed hjælp klarer Edna sig. Hun bliver den første, der høster bomuld og får derfor en præmie, og den samt betalingen for bomulden gør det muligt for hende at klare den første termin.

Robert Benton fortæller denne historie med et væld af detaljer, der ikke blot uddyber portrættet af Edna og hendes nærmeste. Også miljøet er rigtigt skildret i Nestor Almendros' nøgterne billeder af mennesker i landskaber. Og ganske upåtrængende lykkes det for Benton at formidle den religiøse holdning, der også var en del af disse menneskers styrke. Skønt overfladen er blid, er der muskler og sener under, og selv når den kønne salme »Blessed Assurance« svøber sig om billederne hen imod filmens slutning er der fortsat en råstyrke lige under, der får i hvert fald mig til at

tænke på, hvor godt Thelonious Monks piano-version af salmen (under titlen »This is my story, this is my song«) også ville have passet til helheden.

Konkret får det religiøse i filmen først og fremmest karakter af en mystisk oplevelse på et højere plan, så at sige uden for tid og sted, og til en vis grad uforklarligt for mig, var det først og fremmest erklæret ateist som Buñuel, scenen fik mig til at tænke på, helt præcist slutningen i Buñuels lidt oversete mesterværk »Nazarin« (Tro og liden-skab, 1958), hvor den forfulgte præst hen over alle barrierer oplever den følelse af samhørighed, som han ikke en eneste gang har oplevet, mens han prædikede sin frelste lære.

I Bentons film sluttes der i den lokale kirke, hvor levende og døde pludselig er samlet, som om instruktøren ville sige, at på tværs af alle modsætninger, så skal vi en dag stå foran den samme dommer, og *det* fællesskab er vi bundet sammen i, som Benton så lader kameraet vise os det i en indviklet kameramanøvre, der var nøjagtig så besværlig at lave, som den ser let og ubesværet ud.

Af og til bringer »En plads i mit hjerte« en film som John Fords »Vredens druer« i erindring, men den afgørende forskel mellem de to film, og de to instruktørers temperament, viser sig trods ligheder i historien og de menneskelige følelser i, at hvor John Ford ubluferdigt tvinger os til at leve de følelser, han skildrer, der bremser Benton i sidste øjeblik op i sin skildring af følelserne. Og i vor tid, hvor følelser på film modtages med (kritiker) skepsis (fordi mange er bange for ikke at kunne skelne mellem sentimentalitet og ægt-hed?) er Bentons metode nok at foretrække.

Et andet særkende ved Bentons film er, at den essentielt er en historie om mennesker, der vil det gode. Selv når ondskenen viser sig i filmen – som i scenen, hvor Ku Klux Klan viser sine kutterklædte medlemmer frem for at skræmme den kløgtige Moze bort fra Ednas gård, men selv bliver skræmt på flugt af den blinde Mr. Will, bankmandens svoger, der genkender flere af klanens medlemmer på stemmerne – er det med en tro på, at det onde kan overvindes. Den tro kan man have eller ej, og udviklingen i verden giver ikke mig synderlig grund til at have den, men den harmonerer med filmens indre ro og værdighed, som den kommer til udtryk i menneskeskildringen filmen igennem.

EN PLADS I MIT HJERTE

Places in the Heart. USA 1984.

P-selskab: Tri-Star. **Ex-P:** Michael Hausman. **P:** Arlene Donovan. **P-leder:** Richard Brick. **Instr:** Robert Benton. **Instr-ass:** Joel Tuber, David Dreyfuss. **Stunt-Instr:** Paul Nuckles. **Manus:** Robert Benton. **Foto:** Nestor Almendros. **Kamera:** Dan Lerner. **2nd unit-foto:** Don Reddy, Phil Pfeiffer. **Sp-visuel-E:** Bran Serren. **Klip:** Carol Littleton. **P-tegn:** Gene Callahan. **Ark:** Sydney Z. Lotwak. **Dekor:** Lee Poll, Derek Hill. **Rekvis:** Jack Eberhart. **Kost:** Ann Roth. **Garderobe:** Silvio Scarano, Mort Schwartz. **Musik:** John Kander. **Supplerende musik:** Howard Shore. **Koreo:** Ken Rinker. **Sp-E:** Cal Accord. **Tone:** James Pilcher, Richard Cirincione, Lou Cerborino, Peter Odabashian, Tom Fleischman.

Medv: Sally Field, Lindsay Crouse, Ed Harris, Amy Madigan, John Malkovich, Danny Glover, Yankton Hatten, Gennie James, Lane Smith, Terry O'Quinn, Bert Remsen, Ray Baker, Jay Patterson, Toni Hudson, Devoreaux White, Jerry Haynes, Lou Hancock, Shelby Brammer, Norma Young, Bill Thurman, Jim Gough, Cliff Brunner, Arthur Pugh, Matthew Posey, Shanna Shrum, Greg Brazzell, Lynn Covey, Randy Fife, Voernon Grote, Ned Dowd, Paul Nuckles, Lynn D. Lasswell, Jr., J. C. Quinn, Robert Schenkan, Trey Wilson, Bascom Newman, Paul Goodwin, Connie Grandell, Sharon Schaffer, Robby Porter, William J. Welch.

Længde: min. **Udl:** Columbia-Fox. **Prem:** 15.3.85 – Dagmar.